Барыы дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤА

Тахсара 7-с сыла

№ 103 (663)
Ахсыннаы
23
күнэ
1960 сыл.
БЭЭТИНСЭ

СССП Өлөөнөк оройуонунааҕы комитетын уонна үлэһиитэр депутаттарын оройуоннаах Советын органа
Орган Оленекского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся

Сыаната 10 харчы

ТЕЛЕГРАММА

Үрдүк солоолоох тойон Н. С. Хрущевка

ССРС Министрдэрин Советын председателигэр

МОСКВАҐА

Франция колониалистара уонна Франция оккупационнай армиятын чаастара Алжир куораттарыгар маассабай кыдыйыыны оҥороллоругар үрдүк солоолоох, Эн, болҕомтоҕун тохтотуохпун баҕарабын. Быстахтык ыллахха, Алжир куоракка Касба кварталыгар Франция сэриилэрэ 200 тыһыынча Алжир олохтоохторун төгүрүйэн баран кинилэри барыларын өлөрөргө соруналлар. Итинник событиелар Алжир куоратын атын да кварталларыгар уонна Алжир кылаабынай куораттарын арабскай кварталларыгар буолуталыыллар. Балаһыанньа олус тыҥаата, ол туһугар ыарахан эппиэти Франция правительствота сүгэр. Биһиги Эйиэхэ итини биллэрэн туран, Алжир норуотун утары итинник кыыллыы быһыыны тохтотор курдук туох кыалларын барытын оҥорорго Эйиҥиттэн көрдөһөбүт.

Олус үрдүк ытыктабылы кытта.

Ферхат Аббас.

Алжир Республикатын Бириэмэннэй правительствотын председателэ.
Тунис.

1960 с. ахсыннаы 12 к.

ССТА САЙАБЫЛЫАННЬАТА

Биллэрин курдук, Франция президенэ Генерал де Голль Алжирга сылдьан баран субу саҥа кэллэ. Ити сылдьыы, Франция правительствотын сайабылыанньатынан буоллаҕына, Алжир „бэйэтин дьылҕатын бэйэтэ быһаарынарын“ туһунан боппуруоска Алжирга референдуму ыытыыга уонна онно былаас бириэмэннэй органнарын тэрийиигэ бэлэмнэнии былааннарынан сибээстээн тэрилиннэ. Алжирга генерал де Голль сылдьар бириэмэтигэр буолбут событиелар Франция правительствотын ити политикатын дьиҥнээх майгытын уонна сыалын арыйдылар, ити политикаҕа Алжир норуотун киэҥ маассата хайдах сыһыаннаһарын хаттаан олус дьэҥкэтик көрдөрдүлэр.

Чуолаан ити күннэргэ Алжир бөдөҥ куораттарыгар хааннаах событиелар буоллулар, ол түмүгэр, омук бэчээтэ биллэрэринэн, сүүһүнэн алжирецтар өллүлэр, тыһыынчанан алжирецтар бааһырдылар. Алжир норуотун утары алта сылтан ордук бириэмэҕэ ыытыллар сэриилэрин салҕаан ыытар иһин турунар Франция мунутуур колониалистара уонна Франция армиятын регулярнай чаастара, „Куттал суох буолуутун күүстэрэ“ Алжир проблематын Алжирга бэйэтин дьылҕатын быһаарынар быраабы биэриигэ олоҕуран сиэрдээхтик, эйэлээхтик сүрүннээн быһаарар туһунан лозуннарынан барбыт эйэлээх демонстрациялар кыттыылаахтарын—Алжир дьонун маассабайдык дьакыйдылар. Демонстрациялааччылары утары танкалар уонна броневиктар ыытылыннылар.

Бу событиеларынан сибээстээн Алжир Республикатын Бириэмэннэй правительствотын председателэ Ферхат Аббас Алжир олохтоохторун ити хааннаах маассабай дьакыйыыны ууратар туһугар уонна „Алжир норуотун чаһыгар итинник аһаҕастык кыдыйыы түргэнник ууратылларын“ туһугар наадалаах дьаһаллары ылалларыгар сорох государстволар баһылыктарыгар уонна ХНТ-га көрдөһүү ыытта. Ити сурукка ыйыллар: быстахтык ыллахха, Алжир кылаабынай куораттарыгар арабтар олорор кыбартаалларын Франция сэриилэрэ төгүрүйдүлэр уонна ити кыбартааллар олохтоохторугар, бастатан туран Алжир столицатыгар хойуу нэһиилэнньэлээх Касба оройуонун олохтоохторугар аҥар кырыытыттан кыдыйыы суоһуур диэн.

Алжирдааҕы алдьархайдаах событиелар Франция дьаһайар эргимтэлэрэ, аҥардас тылларынан эрэ Алжир проблематын эйэлээхтик сүрүннээн быһаарарга этэн уонна бэл Алжирга „бэйэтин дьылҕатын быһаарынар“ быраабы биэрэр туһунан этэн туран, дьиҥ дьыалатыгар Алжир көҥүлү таптыыр норуотугар бэйэлэрин хара батталларын саанан-саадаҕынан соҥнуурга уонна Алжирга колониальнай бэрээдэктэри оннунан хаалларарга холоно сатыылларын ырылыччы туоһулуулар.

Алжирга хааннаах хара дьай чуолаан Алжир проблемата Холбоһуктаах Нациялар Тэрилтэлэригэр дьүүллэһиллэн эрэр бириэмэтигэр оҥоһуллар. Ити хара дьай аан дойду общественноһын санаатыгар өрө барыы быһыытынан иһиллэр. Ити Алжир боппуруоһун түргэнник сүрүннээн быһаарар наадатын өссө биирдэ бигэргэтэр, билигин итиниэхэ эйэни таптыыр государстволар кыһамньылара ууруллар; кинилэр Алжирдааҕы сэриини түргэнник ууратарга, Алжир норуотугар кини бэйэтин дьылҕатын быһаарынар быраабын уонна тутулуга суох буолуулуну биэрэри хааччыйарга модьуйаллар. Алжир норуотун утары кытаанах тутуулаах-хабыылаах дьайыы бэйэтин үйэтин моҕообут колониализм историятыгар өссө биир сааттаах-сууттаах страница буолар; колониализм ситэри уонна бүтэһиктээхтик суох оҥоһулларын ситиһэргэ прогрессивнай киһи аймах бүттүүнэ сорунуулаахтык турунар.

Алжир куораттарын эйэлээх олохторун аҥар кырыытыттан кыдыйыы бүтүн аан дойдуга, ол иһигэр Францияҕа эмиэ абарыыны-сатарыыны үөскэтэр.

Бэйэлэрин көҥүллэрин уонна национальнай өттүнэн тутулуга суох буолуулларын иһин охсуһар норуоттар өттүлэригэр, ол иһигэр Алжир героическай норуотун өттүгэр халбаҥнаабакка турунар советскай дьон Алжир норуотун чаһыгар оҥоһуллар буруйдаах хара дьайы сорунуулаахтык сэмэлииллэр, Алжир патриоттарын дьакыйыыны ууратарга модьуйаллар.

Бүттүүн эйэҕэ суоһуур сэриини, Алжир норуотун утары ыытыллар хааннаах колониальнай сэриини ууратыы эйэни таптыыр бары дойдулар холбоһуктаах кыһамньыларынан ситиһиллиэ диэн Советскай Союз салайар эргимтэлэрэ бигэ эрэллэрин биллэрэллэр. Алжир норуота көҥүл уонна тутулуга суох норуоттар кэккэлэригэр ылар бырааптаах достойнай миэстэни ылыах тустаах.

Быыбар түмүгэ

Биһиги оройуоммутугар народнай судьуйаҕа ахсыннаы 18 күнүгэр быыбар коммунистар уонна партията суохтар блоктарын кыайыытынан түмүктәннэ. Аҕыс быыбардыыр учаастактарга быыбардааччылар быыбарга 99,6 бырыһыаннара кыттыыны ылылар. Народнай судьуйаҕа кандидат таб. Тимофеев Николай Петрович иһин куолаһы биэрии 98,8 бырыһыан буолла.

Быыбар түмүгэ быыбардааччылар Коммунистическай партия уонна Советскай правительство тулаыкса түмсүүлээхтэрин саҥа чаҕылхай туоһутунан буолар. Быыбар ордук ситиһиилээхтик Кирбэйдээҕи, Сухаанатааҕы уонна Харыйалаахтааҕы учаастактарга барда.

КИРБЭЙГЭ

РСФСР народнай сууттарын быыбарыгар — ахсыннаы 18 күнүгэр Кирбэйдээҕи быыбардыыр учаастак быыбардааччылара биһиги оройуоммутугар народнай судьуйаҕа кандидат таб. Тимофеев Николай Петрович иһин 100 бырыһыан куолаһы биэрдилэр.

Быыбар күн уонна быыбар иннинэ тыаттан киирбит табаһыттар, булчуттар хас да саҥа үчүгэй кинокартиналары көрдүлэр. Араас маассабай оонньуулар буоллулар.

Колхозтаахтар эдэриттэн кырдьаҕаһыгар диэри ырыа ыллаабыттарын магнитофоҥҥа устан ылылыбытын, бэйэлэрин ырыаларын магнитофон толорбутун улаханнык сэҥээрэн иһиттилэр. Бу дьикти эбит диэн магнитофону бэркэ хайҕаатылар.

Быыбар бу учаастакка итинник үөрүү-көтүү быһыытыгар-майгытыгар ыытылынна.

П. Кириллов,
булчут.

Эйэ сэриини кыайыаҕа!

Эйэни бөҕөргөтөбүт

Соторутааҕыта орто оскуола коллективыгар коммунистическай уонна рабочай партиялар представителлэрин Сүбэ мунньаҕын Сайабылыанньатын, Ыҥырыытын өйөөһүҥҥэ аналлаах митин буолан ааста. Коммунистическай партиялар бойобуой программаларынан буолар бу икки документтар уонна Сүбэ мунньах туһунан дакылааты ССКП райкомун бастакы секретара таб. **Гуляев К. В.** оҥордо.

Коллектив үлэһиттэрэ —митин кыттыылаахтара Сайабылыанньаны уонна Ыҥырыыны биир санаанан өйүүллэрин биллэрдилэр. Комсомольскай тэрилтэ секретара **Валентина Ивановна Демина** ис сүрэҕиттэн долгуйан туран бу курдук эттэ:

—Биһиги дойдубут норуоттарын бүттүүннэрин курдук, коммунистическай уонна рабочай партиялар представителлэрин Сайабылыанньатын истиҥник өйүүбүт. Биһиги Ийэ дойдубут хас биирдии киһитэ бэйэтин үлэтинэн эйэ дьыалатын бөҕөргөтөр. Орто оскуола коллектива уонна ыччаттар бэйэлэрин сэмэй үлэлэринэн эйэ бөҕөргүүрүгэр кылааты хаҥатарга бигэ быһаарыны ылаахтар.

— Коммунистическай уонна рабочай партиялар представителлэрин Сүбэ мунньаҕын Сайабылыанньатын,—диир нуучча тылыгар уонна литератураҕа преподователь **Спартак Прокопьевич Китчегясов,**—улахан үөрүүнэн дириҥ астыныынан билсистим. Сайабылыанньа коммунистическай уонна рабочай партиялар эйэ дьыалатыгар халбаҥнаабат бэриниилээхтэрин өссө төгүл көрдөрдө.

Биһиги хаан-уруу Коммунистическай партиябыт аан дойдутааҕы коммунистическай хамсаһын авангардынан буоларынан киэҥ туттабыт. Учууталга сир үрдүгэр эйэттэн атын дьулуһуу суох, ол иһин Сайабылыанньаны улаханнык биһирээн өйүүбүн.

Митин итинник өрө көтөҕүллүү быһыытыгар-майгытыгар буолбута эйэ дьыалата өрөгөйдөөһүнүн мэктиэтинэн буолар. Митин кыттыылаахтара Сайабылыанньаны уонна Ыҥырыыны биир санаанан биһириир резолюцияны ылыннылар.

М. Бястинова,
орто оскуола партийнай тэрилтэтин секретара.

БИИР САНААНАН БИҺИРЭЭТИЛЭР

Соторутааҕыта райпо коллективын үлэһиттэрин элбэх киһилээх митиннэрэ буолла. Митиҥҥэ коммунистическай уонна рабочай партиялар представителлэрин Сүбэ мунньаҕын Сайабылыанньатын туһунай дакылааты партийнай тэрилтэ секретара таб. **Шадрина Т. Н.** оҥордо.

Коллектив үлэһиттэрэ Сайабылыанньаны биир санаанан биһириир туһунан резолюцияны ылыннылар.

П. Александров.

Эдэр табаһыттарга сүбэ

Табаны тууһунан аһатыы суолтата

Хас биирдии табаһыт табаттан элбэх бородууксуйаны ылар иһин соруктанан үлэлиир. Соторутааҕыта буолбут тыа хаһаайыстыбатын бастыҥнарын оройуоннаабы мунньаҕа табаһыттар иннилэригэр өссө улахан соругу туруорда.

Бу соругу толорууга төһө кыалларынан үлэ тэрээһинин туһсарыынан, табаны көрүүгэ-харайыыга мунньуллубут бастыҥ опыттары ким хайдах туттан олохчо киллэрэриттэн улахан тутулуктаах. Биллэрин курдук, биһиги хотугу табабыт тыа хаһаайыстыбатын атын сүөһүтэ букатын кэриэтэ сиэбэт үүнээйилэринэн аһылыктанан сыаналаах бородууксуйаны биэрэр.

Дьыл кэмиттэн тутулуктанан аһылык усулуобуйалара тус-туспа буолалларынан сибээстээн, таба организмыгар сыл устатыгар сөптөөх бэлиэ уларыйылар тахсаллар. Кыһын аанан саас саҕаланыытыгар улахан табалар ыраллар, ыччат табалар улаатыылара уонна төлөһүйүүлэрэ бытаарар. Ураты табыгаһа суох дьылга-күҥҥэ, холобур, кыһын үһаатаҕына эбэтэр хаара наһаа холку буоллаҕына, сорох табалар ыйааһыннара ааспыт күһүҥүтээҕэр тэҥнээтэххэ 15—20 бырыһыан намтыыр. Тыһы табалар ордук мөлтөх оҕолору төрөтөллөр, оттон көлүүр табалара наһаа ыраллар.

Лабыктаннан аһааһыҥҥа уонна ууну, хаарынан солбуйууга таба тууска наадыйыыта улаатар, организма минеральнай аһылыкка олус наадыйар. Ол иһин сиргэ мээнэ ыһылла сытар муоһу кирэн сиир, уҥуоҕу көмүллүүр уонна балаакка таһыттан арахпат буолар.

Минеральнай аһылыктартан туус уонна уҥуох мээккэтэ ордук улахан суолталаахтар. Тууһу табаҕа, ордук кыһын лабыктаны аҥардастыы сиирин саҕана биэрии туһалаах.

Опыт көрдөрөрүнэн тууһу биэрдэххэ таба иҥсэтэ көбөр, мэччирэҥнэ баар аһылыгы иҥэн-тоҥон көрдүүр, лабыктаны ордук минньигэһиргээн сиир. Тууһунан эбии аһатыыттан лабыкта аһылык буһумтуота улаатар, табалар саас сөбүгэр уойуулаах буолаллар. Оттон төрүүр тыһы табалар ордук бөҕө төрөлкөй төрүөҕү биэрэллэр.

Тууһунан аһатыы ордук буос тыһы табаларга улахан суолталаах. Буос тыһы таба төрдүс ыйыгар үөскээһин ыйааһына 270 грамм, оттон алтыс ыйыгар 2,07 кг тиийэр. Онон буос тыһы таба оҕото улаатыытын бириэмэтигэр сөптөөх усулуобуйаны, киниэхэ хааччыйыыны ситиһии, доруобай тугуту ылыыны ситиһиинэн буолар. Ити түмүгэр тугут сыала суох ороскуота биллэрдик аччыыр.

На ьян-Мардаабы табаны иитэр опытнай станция тууһунан аһатыы суолтатын туһунан маннык чахчынан дакаастыыр. Төрөтүү бириэмэтигэр тугут өлүүтэ уонна өлөн төрөөһүнэ тууһунан аһатыыны туттубатах стадаҕа 6,1 бырыһыан эбит буоллаҕына, тууһунан аһатыыны ыыппыт стадаҕа 2,9 бырыһыан буолбут. Тууһунан аһаабыт ийэ табаттан төрүүр тугут олус сытыы, төрөлкөй, түүтэ ыраас, килбэчигэс буола төрүүр.

Табаҕа биэрэргэ кутуллар тууһу үлтүрүтэн баран биэриэххэ наада. Эбии аһатыыга балык тууһаммыт уутун тоҥорон баран биэрдэххэ таба бэркэ таптаан салыыр. Тууһу көһөрүллэ сылдьар хорууда сыарҕаҕа кутан сиэтиэххэ. Хас таба ахсын сууккаҕа ортотунан 5 — 6 грамтан итэҕэһэ суох тууһу биэриэххэ сөп.

Табаҕа тууһу ороскуоттааһыҥҥа элбэх үп туттуллубат, онон тууһунан аһатыыны хас биирдии стада аайы туттар кыах баар. Кыһыҥҥы уонна саас кэмнэргэ табалары тууһунан куруутун аһаттахпытына тугут дьыалабыай тахсыытын улаатыннарар кыахтаах.

Табаарыс табаһыттар, табаны тууһунан аһатыыга болҕомтобутун ууруоҕуҥ!

П. Михайлов,
Якутскайдаабы советскай-партийнай оскуола зоотехническай отделениетын истээччитэ.

ИККИС БИЭЧЭР

Ыччат сынньалаҥын тэрээһиннээхтик ыытарга конкурс иккис биэчэрэ ааспыт субуотаҕа буолла. Иккис биэчэр орто оскуола үөрэнээччилэрин күүһүнэн ыытылынна.

Биэчэр маннайгы отделениетыгар „Ким урут кыыһырбыт“ диэн Н. Копьевскай суруйбут икки көстүүлээх пьесата туруорулунна. Ити кэннитэн концерт, аттракцион, лотереяны оонньоҕуулар буоллулар.

Мин биэчэр сорох итэҕэстэриҥэр маннык өрүттэргэ болҕомтону туһаайыахпын сөп. Концерт олус күүттэрэн баран саҕаланна, көрөөччүлэр сынньаныахтааҕар сылайбыттара чахчы. Күүттэрэн баран туруоруллубут пьесаҕа оонньооччулар толорууларыгар үгүс көтүмэх толоруулар бааллар. Холобур, Аконян атыыһыт харчыгын сиэбигэр укта сылдьыахтаах, ону кэргэнэ Анит сценаттан тахсан киллэрэр. Оттон батарак оруолун толорбут Егор Иванов оонньуур тылын үчүгэйдик үөрэппэтэх, тиэрэ-маары саҥарар.

Биэчэри тэрийээччилэр сорохторо истээх таҥаһынан, бэргэһэлэрин устубакка сырыттылар. Аттракцион даҕаны астынарбата.

Бу биэчэр көрөөччүлэр күүппүт эрэмньилэригэр эппиэттээбэтэ диэн этиэх тустаахпын.

Х. Петров.

—оОо—

АГИТПОХОД СЫРЫТТА

Бу ый саҥатыгар биһиэхэ Маайыҥдаҕа Харыйалаах сельскэй кулуубун агитпохода сырытта. Поход кыттыылаахтара концерт туруоруунан эрэ муҥурдаммакка фермаҕа мас эрбээтилэр, муус ыллылар. Дьиэлээхтэр көрдөһүүлэринэн Иванова олорор дьиэтин мууһунан сыбаатылар.

Итини таһынан „Боевой листок“ таһаардылар уонна кыһыл муннугу олохтоотулар.

Н. Александров.

—☆—

Доруобуйа туһунан

Табах — доруобуйа өстөөҕө

Соторутааҕыта райсовет коллективын үлэһиттэрэ табах буортутун туһунан оройуоннаабы балыыһа фельдшера Елена Калинова лекциятын иһиттилэр. Мустубут дьон лекцияны бэркэ сэҥээрэн иһиттилэр.

Доруобуйаны харыстааһыҥҥа лекциялары эмп үлэһиттэрэ коллективтарга сылдьан ити курдук аҕар буолаллара улахан туһалаах буолуон сөп. Санитарнай пропаганданы киэҥник тэнитэн лекциялары, бэсиэдэлэри тиһигин быспакка ыытыахха наада.

И. Будищев.

—оОо—

Маны билэр туһалаах

Киһи тыҥырахтара ортотунан нэдиэлэҕэ биир миллиметр үүнэллэр. Киһи илиитигэр баар микробтар 95 бырыһыаннара тыҥырах саҕатыгар мусталлар. Кинилэр үөскүүллэригэр манна олус үчүгэй усулуобуйа: сылаас, сиик, аһылык, хараҥа бааллар. Тыҥырах саҕатынаабы кир биир грамыгар 380 мөлүйүөнүнэ тиийэр микробтар аҕыллаллар, олор ортолоругар илиистик сымыыттара да баар буолуохтарын сөп.

—◆—

Өс хоһоонноро

Ким үлэттэн суттаммат—кинини ыарыы да ылбат.
Табахсыттар—доруобуйаларыгар өстөөхтөр.
Мүөт, эмиэ луук курдук, доруобуйаҕа доҕор, оттон моркуоп киһиэхэ хааны эбэр.
Арыгы—сынньаланнга атас буолбатах.
Сүрэҕэлдьиртэн ыалдьаллар, үлэттэн үтүөрэллэр.
Бэрээдэктэн ыарыһах буолуоҥ суоҕа.
Чэгиэн тиийи—доруобуйа таптыыр.
Спортан куоттуҥ—доруобуйаҕын сүтэрдиҥ.
Физкультура уонна үлэ—доруобуйаны аҕалаллар.
Ким враһы итэҕэйбэт—ол ыарыыны кыайбат.

Танкалары эйэлээх үлэҕэ

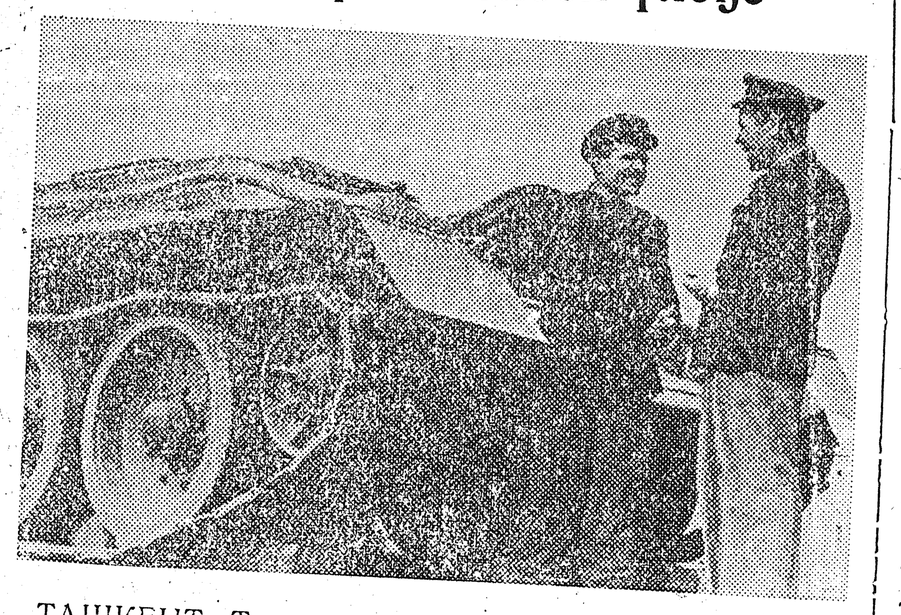

ТАШКЕНТ. Ташкеннаабы тимир суол поезтарын чөлүгэр түһэрэр машиннай парка Советскай Армия бронетанковай сэриилэриттэн транспортниктарга бэриллибит, биэс ыарахан танкаларынан толорулунна.

Танкалартан орудийнай башнялара уонна пулеметтара уһулуннулар. Тимир суол үлэһиттэрэ бэйэлэрин баҕаларынан бойобуой массыынаны уларытан оҥордулар уонна кинилэри тягач, вездеход итиэннэ ыараханы көтөҕөр транспортнай механизм быһыытынан туһаналлар.

Снимокка: тимир суол үлэһиттэрэ М. Медведев (хаҥас) уонна М. Максаков уларытан оҥоһуллубут, үлэлии сылдьар танкаларын аттыгар.

Р. Шамсутдинов фотота. ССТА фотохрониката.

БЭЙЭТЭ БЭЙЭТИГЭР ПОРТНИХА

„Книга-почтой“ специализированнай маҕаһыына атыылаһааччылар көрдөһүүлэринэн быйыл таҥаһы выкройкалааһын комплектарыгар сакаастары толорууну бүтэрдэ. Прикладнай искусство Художественнай фонун комбината «ДЬАХТАЛЛАРГА АНААН» саҥа выкройка наборун таһаарар. Наборга дьахтар таҥаһын араастаах муодалартан бэлэм выкройкалар бааллар. Бары моделлар тигэргэ боростуойдар, кыраһыабайдар уонна тупсаҕайдар.

Бэлэм выкройканан салайтаран, хас биирдии дьахтар таҥаһын бэйэтэ тиктэр кыахтанар. Выкройка саҥа наборун стоимоһа 32 солкуобай, сакаас харчыта почтаттан посылканы ылларга төлөнүллэр.

Сакаас оҥоһуллар маннык аадырыска: Москва, 13—168, 5-я Черемушкинская, 14, „КНИГА-ПОЧТОЙ“

Редактор Г. М. СЕМЕНОВ.

Редакция уонна типография аадырыһа: Саха АССР, Өлөнөөк сэлиэнньэтэ. Октябрьскай уулусса 15№-рэ

Заказ № 103 Оленекская районная типография. Тираж 400